

Jelena Blavatska "Atslēga uz Teosofiju"

4. daļa: Teosofijas biedrības attieksme pret teosofiju

4. daļas 1. nodaļa: Par pašpilnveidošanos

Jautātājs. Tad morālā izaugsme ir tā pamatlieta, uz kuru uzstāj jūsu Sabiedrība?

Teosofs. Neapšaubāmi! Tam, kurš vēlas kļūt par īstu teosofu, jāiemācās dzīvot tā, kā pienākas.

Jautātājs. Ja tā ir, tad, kā jau iepriekš esmu norādījis, dažu biedrības biedru uzvedība ir dīvainā kārtā pretēja šim pamatnoteikumam.

Teosofs. Un tiešām. Bet mēs nevaram palīdzēt tiem vairāk kā izdodas palīdzēt tiem, kas sevi dēvē par kristiešiem un rīkojas kā fanātiķi. Ne jau mūsu statūti un noteikumi ir kļūdaini, bet gan cilvēka daba. Pat dažās eksotēriskās publiskās aprindās dalībnieki zvēr savam Augstākajam Es dzīvot teosofijas noteikto dzīvi. Viņiem ir jāpaļaujas uz sava Dievišķā Es vadību visās savās domās un darbībās, katru dienu un dzīves brīdi. Patiesajam teosofam ir "jārīkojas taisnīgi un jāuzvedas pazemīgi".

Jautātājs. Ko tu ar to domā?

Teosofs. Vienkārši šādi: vienam "es" ir jāaizmirst sevi daudzo "es" dēļ. Ļaujiet man jums atbildēt īsta filalētieša, Teosofijas biedrības biedra, vārdiem, kurš to skaisti izteica žurnālā "Teosofists": "Katram cilvēkam galvenokārt ir jāatrod sevi un pēc tam jāveic godīga visu savu subjektīvo ieguvumu inventarizācija, un pat ja šāds novērtējums liecina par sliktu stāvokli vai bankrotu, situācija nebūt nav nelabojama, ja viņš nopietni ņemas pie šī jautājuma." Bet cik daudzi to dara? Ikviens vēlas strādāt savas attīstības un progresu labā, un ļoti maz cilvēku citu progresu labā. Citējot to pašu autoru vēlreiz: "Cilvēki ir pietiekami ilgi ir mānīti un maldināti, viņiem ir jāsagrauj savi elki, jāatsakās no saviem viltojumiem un jāsāk strādāt ar sevi - nē, šis viens mazais vārds nozīmē pārāk daudz un daudz vairāk, jo tas, kurš strādā tikai sev, labāk darītu, ja vispār nestrādātu, tāpēc lai viņš strādā ar sevi citu labā, visu labā. Jo katrs mīlestības un žēlsirdības zieds, ko viņš iestādījis sava tuvākā dārzā, izdzīs pretīgo nezāli no viņa paša dārza, un tā šis dievu dārzs - Cilvēce - uzziedēs kā roze." Visos rakstos, visās reliģijās tas ir skaidri pateikts, bet cilvēks vispirms mēģina to nepareizi interpretēt, tad to sagrauj, piezemē un visbeidzot noved līdz pilnīgam absurdam. Nav nepieciešama jauna atklāsmē. Lai katrs cilvēks kļūst par atklāsmi pats sev. Lai cilvēka nemirstīgais gars kādu dienu pārņem viņa ķermeņa templi, padzenot naudas mainītājus un visus jaunos garus, un viņa paša dievišķā cilvēcība viņu atbrīvos, jo, kļuvis viens ar sevi, viņš atpazīs arī "Tempļa celtnieku".

Jautātājs. Atklāti sakot, tas ir tīrs altruisms.

Teosofs. Jā. Un, ja kaut viens no desmit Teosofijas biedrības biedriem to īstenotu praksē, tā būtu patiesi izredzēta sapulce. Tomēr starp ārējiem vērotājiem vienmēr atradīsies tādi, kas atteiksies saskatīt būtisko atšķirību starp teosofiju un Teosofijas biedrību, starp ideju un tās nepilnīgo iemiesošanu. Šādi cilvēki projicēs katru vadītāja, cilvēciskās organizācijas trūkumu uz tīro garu, kas uz to izlej savu dievišķo gaismu. Vai tas ir taisnīgi pret abiem? Viņi met akmeņus uz biedrību, kas ārkārtīgi nelabvēlīgos apstākļos cenšas virzīt savu ideālu un strādāt lai to sasniegtu. Daži noniecina Teosofijas biedrību tikai tāpēc, ka tā mēģina darīt to, ko citas sistēmas – piemēram, galvenokārt Baznīca un valsts kristietība – ir visklaidzīgāk cietušas

Jelena Blavatska "Atslēga uz Teosofiju"

4. daļa: Teosofijas biedrības attieksme pret teosofiju

4. daļas 1. nodaļa: Par pašpilnveidošanos

neveiksmi; citi tāpēc, ka vēlas saglabāt esošo lietu stāvokli – farizejus un saducejus Mozus tronī un augstos muitniekus un grēciniekus, kas dzīvo tāpat kā Romas impērijas norietā. Veseliem cilvēkiem vismaz vajadzētu atcerēties, ka cilvēks, kurš dara visu, ko spēj, paveic tikpat daudz, cik tas, kurš šajā relatīvo iespēju pasaulē ir sasniedzis vislielāko. Šī ir vienkāršākā patiesība, aksioma, un ticīgajiem mēs varam minēt Evaņģēlija līdzību par talantiem, lai to apstiprinātu: kalps, kurš divkāršoja savus divus talantus, saņēma tādu pašu atlīdzību kā otrs, kurš saņēma piecus. Katram cilvēkam tiek dots atbilstoši viņa spējām.

Jautātājs. Un tomēr šajā gadījumā ir diezgan grūti novilkt robežlīniju starp abstrakto un konkrēto, jo savu spriedumu mēs varam veidot, tikai balstoties uz pēdējo.

Teosofs. Kāpēc tad Teosofijas biedrībai izdarīt izņēmumu? Taisnīgumam, tāpat kā žēlsirdībai, jāsākas mājās. Vai jūs izsmiesiet un nīrgāsīties par "Kalna sprediķi" tikai tāpēc, ka jūsu sociālie, politiskie un pat reliģiskie likumi nav spējuši īstenot tā baušļus ne tikai garā, bet pat burtiski? Atceliet zvērestu tiesā, parlamentā, armijā un visur citur un dariet tāpat kā kvēkeri, ja vēlaties sevi saukt par kristiešiem. Atceliet tiesas, jo, ja jūs sekotu Kristus baušļiem, jums būtu jāatdod savas drēbes tam, kas jūs izģērbj, un jāpagriež kreisais vaigs varmākam, kas jums sit pa labo vaigu. "Nepretojieties ļaunumam, mīliet savus ienaidniekus, svētījiet tos, kas jūs nolād, dariet labu tiem, kas jūs ienīst!" Jo, "kas kādu no šiem vismazākajiem baušļiem atmet un tā mācīs cilvēkus, tas debesu valstībā sauksies par mazāko", "un kas saka: "Tu muļķi!", tas sodīsies ar elles uguni." Un kāpēc jums vajadzētu tiesāt, ja jūs savukārt nevēlaties, lai jūs tiesā? Uztāt, ka nav atšķirības starp teosofiju un Teosofijas biedrību, nozīmē padarīt kristietības sistēmu un tās būtību neaizsargātu pret tām pašām apsūdzībām, tikai nopietnākā formā.

Jautātājs. Kāpēc nopietnāk?

Teosofs. Jo, kamēr teosofijas kustības vadītāji, pilnībā atzīstot tās trūkumus, cenšas darīt visu iespējamo, lai uzlabotu un izskaustu biedrībā pastāvošo ļaunumu; un kamēr viņu statūti un noteikumi ir izstrādāti teosofijas garā, valstu, nacionālo baznīcu un atsevišķu nāciju, kas sevi dēvē par kristīgām, likumdevēji dara pretējo. Mūsu biedrības locekļi, pat paši sliktākie no viņiem, nav sliktāki par vidusmēra kristietī. Turklāt, ja Rietumu teosofiem ir tik lielas grūtības dzīvot patiesi teosofisku dzīvi, tas ir tikai tāpēc, ka viņi ir savas paaudzes bērni. Katrs no viņiem bija kristietis, barots un audzināts ar savas baznīcas sofistikas, savu sociālo paražu un paradoksālo likumu palīdzību. Viņš tāds bija, pirms kļuva par teosofu jeb, pareizāk sakot, par biedrības, kas nes šādu nosaukumu, biedru, jo nevar par biežu atgādināt, ka pastāv ļoti svarīga atšķirība starp abstraktu ideālu un tā nesēju.